

Bevoegdheden van de toezichthouder Industriële Veiligheid

Toezichthouders Industriële Veiligheid van de veiligheidsregio houden toezicht op de naleving van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) en het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015). Ze bezoeken regelmatig (on)aangekondigd Brzo-bedrijven. Wat zijn hun wettelijke bevoegdheden?

Legitimatiebewijs toezichthouder

De toezichthouders moeten in het bezit zijn van een legitimatiebewijs (art. 5:12 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb)). Dit moet voldoen aan de "Regeling model legitimatiebewijs toezichthouders Awb". Het legitimatiebewijs van een toezichthouder bevat:

- de naam, hoedanigheid en handtekening van de toezichthouder;
- een foto van de toezichthouder;
- de naam, het correspondentieadres en het telefoonnummer van het bestuursorgaan of het onderdeel daarvan, waarvoor de toezichthouder werkzaam is;
- de naam en handtekening van degene, die het bewijs namens het bestuursorgaan heeft afgegeven;
- een omschrijving van de wettelijke voorschriften, met het toezicht waarop de toezichthouder is belast;
- de datum van afgifte van het legitimatiebewijs.

Het legitimatiebewijs bevat het logo of beeldmerk van het bestuursorgaan of het onderdeel daarvan, waarvoor de toezichthouder werkzaam is. Op het legitimatiebewijs moet worden vermeld: legitimatiebewijs en toezichthouder als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De foto op het legitimatiebewijs is een duidelijke en goed gelijkende pasfoto van de toezichthouder.

Belast met...

De toezichthouder van de veiligheidsregio kan belast zijn met het toezicht op de naleving van:

- Artikel 31 van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) (voorschriften verbonden aan de bedrijfsbrandweeraanwijzing);
- Artikel 48 van de Wvr (verstrekken van informatie voor een adequate voorbereiding van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing);
- Alle besluiten en regelingen die gebaseerd zijn op artikel 31 en 48 van de Wvr.

De belangrijkste besluiten en regelingen waarmee toezichthouders te maken hebben zijn het Brzo 2015 en de Regeling risico's zware ongevallen (Rrzo).

De toezichthouder moet, o.b.v. artikel 61 van de Wvr, door het (dagelijks) bestuur van de veiligheidsregio zijn aangewezen als toezichthouder. Dit besluit moet worden gepubliceerd in de Staatscourant.

Toezichthouders mogen alleen gebruik maken van hun bevoegdheden als dit nodig is voor de uitvoering van hun taak (art. 5:13 Awb).

Handhaving op overtreding van voorschriften in de Wvr en daarbij behorende besluiten en regelingen gebeurt in beginsel bestuursrechtelijk. Overtreding van sommige artikelen vormt echter ook een strafbaar feit, waartegen

strafrechtelijk kan worden opgetreden. Het gaat dan om artikel 48, lid 6,¹ van de Wvr en de artikelen 10, lid 3, 7, 8 en 9 (veiligheidsrapport) en 12, lid 1 en 2 (stoffenlijst) van het Brzo 2015, volgens artikel 16 van het Brzo 2015 strafbare feiten, als bedoeld in artikel 1a, onder 1°, van de Wet op de economische delicten (Wed).

Strafrechtelijk optreden kan in de eerste plaats door de politie en het Openbaar Ministerie, maar ook door toezichthouders van de RUD en de Inspectie SZW. Zij kunnen zijn aangewezen als buitengewone opsporingsambtenaren (BOA). Zij zullen zich legitimeren met het BOA-legitimatiebewijs als zij belast zijn met het opmaken van een proces-verbaal. Toezichthouders van de veiligheidsregio zijn niet aangewezen als BOA.

Bevoegdheden toezichthouder

1. De toezichthouder mag alle plaatsen betreden, m.u.v. een woning. Hiervoor is toestemming van de bewoner nodig. Hij mag de nodige apparatuur meenemen en mag zich zo nodig laten vergezellen door een andere persoon (art. 5:15, lid 1 en 3, Awb). De toezichthouder kan, als dat nodig is, zich met behulp van de politie toegang verschaffen door het openen van deuren en verbreken van sloten. (art. 5:15, lid 2, Awb).

De toezichthouder kan niet worden gedwongen te tekenen voor kennisneming van en akkoord te gaan met de huisregels van een bedrijf. De toezichthouder hoeft niet de komst van de milieu- of veiligheidscoördinator of andere functionaris af te wachten. Als de wachttijd beperkt is en er geen verdere bezwaren zijn, zal de toezichthouder zijn komst afwachten.

2. De toezichthouder kan van personen van 14 jaar en ouder inzage vorderen van een identiteitsbewijs, voor zover dit redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van zijn taak (art. 5:16a Awb).

Geldige identiteitsbewijzen zijn een:

- geldig reisdocument (paspoort of ID-kaart);
- verblijfsdocument op grond van de Vreemdelingenwet;
- geldig buitenlands nationaal, diplomatiek of dienstpaspoort;
- geldig rijbewijs.

¹ Het bestuur van de veiligheidsregio is op grond van artikel 48, lid 2, juncto artikel 63 Wvr verantwoordelijk voor de bestuursrechtelijke handhaving met betrekking tot de door hogedrempelinrichtingen te leveren informatie die wordt gebruikt bij de voorbereiding van de rampenbestrijding. Indien een inrichting aangewezen is als bedrijfsbrandweerplichtig, kan het bestuur van de veiligheidsregio ook m.b.t. de bedrijfsbrandweer bestuurlijk handhavend optreden.

3. De toezichthouder kan informatie vorderen (art. 5:16 Awb). De informatie kan mondeling of schriftelijk zijn. Het kan een toelichting zijn op handelingen, keuzen die gemaakt zijn met onderbouwing of motivatie daarbij, maar ook over hoor en wederhoor in het onderzoek. Betrokkenen zijn verplicht tot medewerking en zij zijn dan ook verplicht om de vragen van de toezichthouder te beantwoorden (art. 5:20 Awb). Deze verplichting geldt alleen als de toezichthouder opereert in zijn bestuursrechtelijke rol. Als een toezichthouder strafrechtelijk optreedt (in zijn rol van BOA) zijn betrokkenen niet verplicht om mee te werken of vragen te beantwoorden. De BOA moet ze hier uitdrukkelijk op wijzen (de cautie geven).

Zo kan de toezichthouder van de beveiliging, schoonmaker of andere medewerker toegang vorderen of hij kan van een procesoperator, boekhouder of andere medewerker informatie, gegevens of bescheiden vorderen. Ook kan de toezichthouder eisen een bepaald persoon binnen een redelijke termijn te spreken te krijgen. Als een betrokkene weigert mee te werken, kan medewerking worden afgedwongen door het opleggen van een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang op grond van artikel 63 WvR in samenhang met artikel 5:20 Awb. In artikel 63 WvR is ook geregeld dat het bestuur van de veiligheidsregio bevoegd is tot het stilleggen of gedeeltelijk buiten werking stellen of verzegelen van de inrichting of verwijderen van hetgeen zich in de inrichting bevindt.

Als een functionaris van een bedrijf opzettelijk niet voldoet aan een bevel of vordering gedaan door een toezichthouder, of een handeling door de toezichthouder belet is dit volgens artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht (WvSr) een misdrijf. Hiervan kan aangifte worden gedaan bij de politie. Medewerking verlenen aan een toezichthouder is namelijk een van de basiselementen van toezicht.

Uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift zijn er uitzonderingen op de verplichting tot medewerking. Zo kunnen notarissen, advocaten en artsen medewerking weigeren over zaken die onder hun geheimhoudingsplicht vallen. De overeenkomst tussen twee zakelijke partijen, waarin een vertrouwelijkheidclausule is opgenomen, valt *niet* onder deze uitzondering.

4. De toezichthouder kan gegevens en bescheiden vorderen, die - naar oordeel van de toezichthouder - relevant zijn voor de uitvoering van zijn taak (art. 5:17 Awb). Onder gegevens en bescheiden wordt een veelheid aan documenten en gegevens verstaan. Bijvoorbeeld contracten, onderhoud- en inspectieresultaten, overzichten van opgeslagen gevaarlijke stoffen, evaluaties van oefeningen, facturen en andere gegevens uit de financiële registraties. Er kunnen kopieën worden gemaakt. Als dit ter plaatse niet kan, worden de documenten tijdelijk meegenomen (art. 5:17 Awb).

In het kader van het vorderen van inzage in zakelijke gegevens (art. 5:17 Awb) is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van belang. Gelet op het gestelde in de AVG zijn bedrijven terughoudender geworden in het verstrekken van persoonlijke gegevens.

De memorie van toelichting op artikel 5:17 Awb geeft echter expliciet aan dat persoonsgegevens in bepaalde gevallen ook zakelijke gegevens kunnen zijn² en mogen worden ingezien voor de uitoefening van toezicht (denk hierbij vooral aan het inzien van opleidingsgegevens, diploma's, vakbekwaamheidsgegevens etc.). Hierbij moet de toezichthouder er wel op letten dat het inzien van deze persoonsgegevens in verhouding staat met het te dienen doel en er geen ander minder ingrijpend middel mogelijk is.

5. De toezichthouder kan installaties, apparaten en goederen onderzoeken, opnemen, verpakkingen openen en monsters nemen (art. 5:18 Awb). Dit betekent dat de toezichthouder zaken ook mag meten, opmeten en digitaal mag vastleggen. Er mogen monsters worden genomen die – indien mogelijk – worden teruggegeven. Als het mogelijk is, worden controlemonsters aangeboden. De uitslag van de analyse wordt teruggekoppeld. Het nemen van foto's behoort ook tot de bevoegdheid bedoeld in artikel 5:18 eerste lid Awb. De Raad van State heeft dit in haar uitspraak van 24 juni 2009 bevestigd.³

6. De toezichthouder kan vervoermiddelen laten stoppen en bestuurders de opdracht geven het vervoermiddel naar een controleplaats te brengen (art. 5:19 Awb). Hieronder vallen (vracht)auto's en schepen. Deze controle moet wel betrekking hebben op zijn toezichthoudende taak, toezicht op inrichtingen. Omdat controle van het vervoermiddel op de weg of midden in de haven niet altijd veilig of mogelijk is, kan een parkeer- of ligplaats als controleplaats worden aangewezen. Ook het overbrengen naar bijvoorbeeld een weegbrug kan daaronder vallen. In de regel zal de toezichthouder uitleggen waarom bepaalde zaken worden gevraagd. In beginsel wordt een en ander eerst gevraagd en pas als het nodig is bij een gebrekkige medewerking, een formele vordering gedaan. De toezichthouder doet deze vordering normaal gesproken mondeling ter plaatse. Het is verstandig om in een rapportage van een inspectie de vordering en het antwoord van de betrokkene woordelijk weer te geven. Met het feitelijk toepassen van de bevoegdheden zal de toezichthouder zich ook als controlerend ambtenaar legitimeren.

PBM's

De veiligheidsregio is verantwoordelijk voor opleiding en instructie van de toezichthouder en het verschaffen van persoonlijke beschermingsmiddelen. Het betrokken bedrijf is verantwoordelijk voor eventuele specifieke beschermingsmiddelen en (veiligheids)instructies.

Geheimhouding

De eindrapportage van de toezichthouder van een inspectie valt in het algemeen onder de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en daarmee opvraagbaar door derden. Uitzondering daarop zijn onder meer vertrouwelijke persoonsgegevens en bedrijfs- en fabricagegegevens, mits vertrouwelijk medegedeeld aan de toezichthouder en het bevoegd gezag. De Wob zal op den duur worden vervangen door de Wet open overheid.

² zie: <https://pgawb.nl/pg-awb-digitaal/hoofdstuk-5/5-2-toezicht-op-de-naleving/artikel-517/>

³ Raad van State 24 juni 2009 200808557/1/H1 (ECLI:NL:RVS:2009:BI9699)